

ALIKHAN BOKEIKHAN UNIVERSITY		
СМЖ құжаты 3 деңгей	№ 3 редакция 04.01.2024 ж.	Е.02.05/2024
Ереже		

**ФИЛОСОФИЯ ДОКТОРЫ (PHD), БЕЙІНІ БОЙЫНША ДОКТОР
ДӘРЕЖЕСІН АЛУ ҮШІН ДИССЕРТАЦИЯНЫ РӘСІМДЕУ
ЕРЕЖЕСІ
Е.02.05/2024**

Семей, 2024 ж.

АЛҒЫ СӨЗ

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Ғылым бөлімінің басшысы

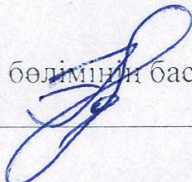
 Егежанова Д.Р. «04» 01 2024 ж.

2. КЕЛСІЛДІ

Стратегиялық даму және ғылым жөніндегі Проректор

 Кайшатаева А.К. «04» 01 2024 ж.

Заң қызметі бөлімінің басшысы-заң кеңесшісі

 Эфендиев Э.И. «04.01» 2024 ж.

3. БЕКІТЕМІН

Президент Курманбаева

Мазмұны

1. Қолдану саласы	4
2. Нормативтік сілтемелер	4
3. Жалпы ережелер	4
4. Диссертация құрылымы	5
5. Диссертацияның құрылымдық элементтеріне қойылатын талаптар	5
6. Диссертацияны рәсімдеу ережелері	10
Қосымша А Диссертацияның титулдық беті	18
Қосымша Б пайдаланылған әдебиеттер тізімі	19
Қосымша В Сурет дизайнының мысалы	22
Қосымша Г Кесте құрудың мысалы	22
7. Өзгерістерді тіркеу парағы	23
8. Танысу парағы	23

1. Қолдану саласы

Осы Қағидалар философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін алуға ұсынылатын докторлық диссертациялардың (бұдан әрі - диссертация мәтіні бойынша) құрылымына, көлеміне және рәсімдеу қағидаларына қойылатын жалпы талаптарды белгілейді.

2. Нормативтік сілтемелер

Осы Қағидалар мынадай нормативтік құжаттардың негізінде жасалды:

- Қазақстан Республикасының «Ғылым туралы» 18.02.2011 ж. № 07-IV ҚРЗ Заңы;

- Дәрежелерді беру қағидалары 2011 жыл 31 наурыз № 127;

- Мемлекетаралық стандарттар: МЕМСТ 7.32-2017. Ақпарат, кітапхана және баспа стандарт бойынша стандарттар жүйесі. Ғылыми-зерттеу жұмысы туралы есеп рәсімдеу құрылымы мен ережелері

- МЕМСТ 7.1-2003. Библиографиялық жазба. Библиографиялық сипаттама. Құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері.

МЕМСТ 7.82-2001 Ақпарат, кітапхана және баспа стандарт бойынша стандарттар жүйесі. Библиографиялық жазба. Электрондық ресурстардың библиографиялық сипаттамасы. Құрастырудың жалпы талаптары мен ережелері

3. Жалпы ережелер

3.1 Требования к диссертации

3.1.1 Диссертация-бұл философия ғылымдарының докторын (PhD), бейіні бойынша докторды даярлауға арналған білім беру бағдарламасының нақты мамандығы бойынша біліктілік ғылыми жұмысы.

3.1.2 Диссертация тақырыбы ғылымды дамытудың басым бағыттарымен және/немесе мемлекеттік бағдарламалармен, не іргелі немесе қолданбалы зерттеулер бағдарламаларымен байланысты болуы тиіс. Диссертацияның мазмұны, қойылған мақсаттар мен міндеттер, алынған ғылыми нәтижелер диссертация тақырыбына қатаң сәйкес келуі керек.

3.1.3 Диссертация тәуелсіздік, ішкі бірлік, ғылыми жаңалық, сенімділік және практикалық құндылық қағидаттарын сақтай отырып орындалады.

Тәуелсіздік принципі - диссертация дербес жазылуы керек және диссертация авторының ғылымға қосқан жеке үлесін көрсетуі керек.

Ішкі бірлік принципі – диссертацияның ішкі бірлігі болуы, диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық өзара байланысты болуы керек; Ғылыми тұжырымдар, алынған нәтижелер мен ұсыныстар диссертацияда қойылған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес болуы керек. Автор ұсынған жаңа шешімдер дәлелденіп, белгілі шешімдермен салыстырғанда бағалануы тиіс.

Ғылыми жаңалық принципі – диссертацияның барлық ғылыми нәтижелері, ережелері, ұсыныстары мен қорытындылары жаңа болуы керек. Жаңалық тұрғысынан диссертация мыналарды қамтуы керек:

- жиынтығы жаңа ғылыми жетістікке жататын немесе нақты ғылыми бағыттарды дамыту үшін маңызы бар жаңа ғылыми негізделген, теориялық және (немесе) эксперименттік нәтижелер;

- немесе жүзеге асырылуы ел экономикасының дамуына елеулі үлес қосатын ғылыми негізделген техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқарушылық шешімдер.

Сенімділік принципі - диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін және компьютерлік технологияларды қолдана отырып деректерді өңдеу және түсіндіру әдістерін қолдана отырып алынуы керек. Табиғи, техникалық, медициналық, ауылшаруашылық мамандықтары бойынша орындалған диссертациялар үшін теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған қатынастар мен заңдылықтар дәлелденіп, эксперименттік зерттеулермен расталуы керек.

Диссертацияның практикалық құндылық принципі – қолданбалы маңызы бар диссертацияда авторлық куәліктермен, патенттермен және басқа да ресми құжаттармен расталған автор алған ғылыми нәтижелердің практикалық қолданылуы туралы мәліметтер, ал теориялық маңызы бар диссертацияда ғылыми тұжырымдарды қолдану бойынша ұсыныстар келтірілген.

3.1.4 Философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін алуға арналған диссертация көлемі

Диссертация көлемі 150 беттен аспауы керек. Гуманитарлық ғылымдар бойынша диссертация көлемі 25% - ға көп болуы мүмкін.

Диссертацияның көрсетілген көлеміне қосымшалар енгізілмейді.

4. Диссертацияның құрылымы

Диссертацияның құрылымдық элементтері:

- титул парағы;
- Мазмұны;
- Нормативтік сілтемелер (қажет болған жағдайда);
- Анықтамалар (қажет болған жағдайда);
- Белгілеулер мен қысқартулар (қажет болған жағдайда);
- Кіріспе;
- Бөлімдер мен бөлімшелерден тұратын Негізгі бөлім;
- Қорытынды бөлім;
- Пайдаланылған дереккөздердің тізімі (диссертацияда қолданылуына қарай);
- Қосымшалар;

5. Диссертацияның құрылымдық элементтеріне қойылатын талаптар

5.1 Титул парағы

5.1.1 Титул парағы диссертацияның бірінші беті және құжатты өңдеу және іздеу үшін қажетті ақпарат көзі болып табылады.

5.1.2 Титул парағында келесі мәліметтер көрсетіледі:

- диссертация орындалған ұйымның атауы;
- әмбебап ондық классификация индексі (ӘОК);
- МОНТИ;
- шектеу белгісі (қажет болған жағдайда);
- диссертация авторының Тегі, Аты, Әкесінің аты;
- жұмыс тақырыбы;
- мамандықтың/білім беру бағдарламасының шифры және атауы ;
- қажетті ғылыми дәреже;
- ғылыми жетекшінің, ғылыми консультанттардың тегі мен аты-жөні, ғылыми \ академиялық дәрежесі және атағы;
- орны мен күні (жылы)

Титул парағы диссертация беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді. Бет нөмірі титулдық параққа қойылмайды.

Титул парағы А қосымшасына сәйкес рәсімделеді.

5.1.3. Түйіндеме (реферат) – 5 беттен аспайтын, үш тілде дайындалған, жалпы көлемі 15 беттен аспайтын диссертация мазмұнының қысқаша мазмұны. Тіркеу ережелері 6.1 тармағына сәйкес қолданылады

Түйіндеме (аннотация) келесі мәліметтерден тұрады:

- докторлық диссертация тақырыбы;
- зерттеу мақсаты;
- зерттеу объектісі, пәні;
- әдіснамасы мен зерттеу әдістері, жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығы;
- жұмыс нәтижелері;
- ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау немесе орындау нәтижелері бойынша ұсыныстар;
- зерттеу нысанының дамуы туралы болжамдар.

5.1.4 Ғылыми жетекшінің пікірі еркін түрде жазылады. Алайда диссертацияның келесі аспектілері міндетті түрде көрсетіліп бағалануы керек:

- диссертацияның докторлық диссертация әзірленген ғылымның стандарты, Мамандығы және саласы талаптарына сәйкестігі;
 - атқарылған жұмыстың қысқаша сипаттамасы;
 - қолданылған әдістеме және зерттеу әдістері;
 - зерттеудің өзектілігі;
 - теориялық және практикалық маңыздылығы;
 - қойылған міндеттерді шешудің толықтығы, тереңдігі;
 - ғылыми жаңалықтың элементтері;
 - диссертацияның қорғауға дайындық дәрежесі;
 - докторанттың ғылыми дербестігінің сипаттамасы.
- Ғылыми жетекшінің пікірі әдетте 5 беттен аспауы керек.

5.2 Диссертацияның мазмұны

5.2.1 Диссертацияның мазмұны кіріспеден, реттік нөмірлерден және барлық бөлімдердің, бөлімшелердің, абзацтардың (егер олардың атаулары

бар болса) атауларынан, қорытындыдан, пайдаланылған дереккөздердің тізімінен және осы элементтердің бет нөмірлерін көрсете отырып, қосымшалардың атауын қамтиды. диссертация басталады.

5.3 Нормативтік сілтемелер

5.3.1 «Нормативтік сілтемелер» құрылымдық элементі диссертация мәтінінде сілтеме жасалған стандарттар, заңдар, бұйрықтар тізімін қамтиды.

5.3.2 Анықтамалық стандарттар тізімі: «Бұл диссертацияда келесі стандарттарға сілтемелер пайдаланылады» деген сөздерден басталады.

5.3.3 Тізбе стандарттардың белгіленуін және олардың атауларын мәтінде көрсетілген ретпен қамтиды.

5.4 Анықтамалар

5.4.1 «Анықтамалар» құрылымдық элементі диссертацияда қолданылатын терминдерді нақтылау немесе белгілеу үшін қажетті анықтамаларды қамтиды.

5.4.2 Анықтамалар тізбесі: «Осы диссертацияда сәйкес анықтамалары бар келесі терминдер пайдаланылады» деген сөздерден басталады.

5.5 Белгілер мен қысқартулар

5.5.1 «Белгілер мен қысқартулар» құрылымдық элементі диссертацияда қолданылатын белгілер мен қысқартулардың тізімін қамтиды.

5.5.2 Белгілер мен қысқартулардың жазбасы бағанға орналастырылады және оларды диссертация мәтінінде немесе қажетті транскрипциясы мен түсіндірмесі бар алфавиттік тәртіпте келтіру тәртібімен келтіріледі.

5.5.3 Анықтауға, белгілер және қысқартулар «анықтау, белгілер және қысқартулар» бір құрылымдық элементінде (қосымша) келтіруге жол беріледі

5.6 Кіріспе

Кіріспе шешілетін ғылыми немесе ғылыми-техникалық немесе технологиялық проблеманың (міндеттердің) қазіргі жай-күйін бағалауды, тақырыпты әзірлеу үшін негіздемені және бастапқы деректерді, осы ғылыми-зерттеу (эксперименттік-зерттеу) жұмысын жүргізу қажеттілігінің негіздемесін, әзірлеудің жоспарланатын ғылыми-техникалық деңгейі туралы, патенттік зерттеулер туралы мәліметтерді және олардан қорытындыларды, осы ғылыми-зерттеу (эксперименттік-зерттеу) диссертацияны метрологиялық қамтамасыз етіледі. Кіріспеде мыналар көрсетілуі керек:

- зерттеудің өзектілігі;
- ғылыми мәселені немесе (қолданбалы) тапсырманы зерттеу дәрежесі;
- қарама-қайшылықтарды анықтау және мәселені тұжырымдау;
- зерттеу объектісі мен пәнін анықтау;
- зерттеудің мақсаты мен міндеттері;
- әдістеме және зерттеу әдістері;
- зерттеудің теориялық және әдіснамалық негіздерін;

- ғылыми жаңалық;
- зерттеудің теориялық маңыздылығы;
- жұмыстың практикалық маңыздылығы;
- қорғауға ұсынылған ережелер;
- жұмыс нәтижелерін сынау және енгізу;
- диссертация құрылымы.

5.7 Негізгі бөлім

5.7.1 Диссертацияның негізгі бөлімінде орындалған жұмыстың мәнін, әдістемесін және негізгі нәтижелерін көрсететін мәліметтер келтірілген.

5.7.2 Негізгі бөлімде мыналар болуы керек:

- зерттеу бағытының негіздемесін, есептерді шешу әдістерін және оларды салыстырмалы бағалауды, ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізудің таңдалған жалпы әдістемесінің сипаттамасын қамтитын зерттеу бағытын таңдау;

- зерттеу мақсатын, объектісін және нысанасын, зерттеу міндеттерін қою

- теориялық зерттеулердің сипаты мен мазмұнын анықтауды, зерттеу әдістерін, есептеу әдістерін, эксперименттік жұмыстарды жүргізу қажеттілігінің негіздемесін, әзірленген объектілердің әрекет ету принциптерін, олардың сипаттамаларын қоса алғанда, теориялық және (немесе) эксперименттік зерттеулер процесі;

- қойылған міндеттерді шешудің толықтығын және жұмыстың одан әрі бағыттары бойынша ұсыныстарды бағалауды, алынған нәтижелердің дұрыстығын бағалауды және оларды отандық және шетелдік жұмыстардың ұқсас нәтижелерімен салыстыруды қамтитын зерттеу нәтижелерін жалпылау және бағалау.

Диссертацияның әр бөлімі негізгі тұжырымдармен аяқталуы керек және келесі бөлімнің негізі болуы керек. Қорытындылар мысалдар мен негіздемелерсіз қысқаша болуы керек. Бөлім мәтінінен туындамайтын тұжырымдарда ережелер келтірілмеуі керек.

Диссертацияның негізгі бөлігіндегі презентация қатаң негізделген, тұтас және қисынды болуы керек. Диссертациядағы орфографиялық, грамматикалық және пунктуациялық қателіктерге жол берілмеуі керек. Диссертация мәтінін ұсыну стилі ғылыми тұрғыдан дұрыс болуы керек. Біреудің эмоционалды пікірлері мен сөздеріне, көркем әдебиеттен, күнделікті күнделікті сөз тіркестеріне, жаргондарға және т. б. жол берілмейді.

5.8 Қорытынды

Қорытынды бөлім келесілерді қамтиды:

- диссертациялық зерттеулердің нәтижелері бойынша қысқаша қорытындылар;

- қойылған міндеттерді шешу дәрежесін бағалау және зерттеу мақсатына қол жеткізу;

- нәтижелерді нақты пайдалану бойынша ұсыныстар мен бастапқы деректер;

- енгізудің техникалық-экономикалық тиімділігін бағалау;
 - осы саладағы үздік жетістіктермен салыстырғанда орындалған жұмыстың ғылыми деңгейін бағалау;
 - мәселені одан әрі шешу жолдары.
- Қорытынды барлық жұмыстың мазмұны туралы түсінік береді.

5.9 Пайдаланылған әдебиеттердің тізімі

5.9.1 Тізімде диссертация жазу кезінде пайдаланылған дереккөздер туралы мәліметтер болуы керек.

5.9.2 Пайдаланылған дереккөздердің тізімі «Б қосымшасына» сәйкес стильде жасалуы мүмкін.

5.9.3. Пайдаланылған дереккөздің библиографиялық деректерін автоматтандырылған түрде қалыптастыру үшін zotero, Scribbr, Generator APA, Endnote, GOST онлайн генераторы және басқа да ұқсас құралдар сияқты библиографиялық генераторларды (автоматтандырылған құралдар) пайдалануға рұқсат етіледі.

5.9.4 Дереккөздің библиографиялық деректері жарияланым тілінде немесе деректер қолжетімді тілде ресімделеді. Бұл ретте шетелдік көздерді пайдалану кезінде автоматты генераторларды пайдалану кезінде оларды ағылшын тілінде қалыптастыруға жол беріледі.

5.9.5 Цифрлық ресурстарда орналасқан немесе цифрлық идентификаторлары бар дереккөздерді пайдаланған кезде библиографиялық деректерде осы ресурстарға сілтеме міндетті болып табылады. «Retrieved from», «Available on», «Қол жетімді» және басқа да ұқсас өрнектерді қолдануға рұқсат етіледі. Электрондық ресурсқа жүгіну күні қажет болған жағдайда көрсетілуі мүмкін.

5.10 Қосымшалар

5.10.1 Қосымшаларға қандай да бір себептермен негізгі бөлімге енгізілмейтін орындалған диссертацияға байланысты материалдарды қосу ұсынылады.

Қолданбаларға мыналар кіруі мүмкін:

- аралық математикалық дәлелдер, формулалар мен есептеулер;
- көмекші цифрлық деректер кестелері;
- сынақ хаттамалары;
- эксперименттер, өлшеулер және сынақтар жүргізу кезінде қолданылатын аппаратуралар мен аспаптардың сипаттамасы;
- диссертациялық жұмысты орындау барысында әзірленген есептердің алгоритмдері мен бағдарламаларының ережелері, әдістемелері, сипаттамасы;
- көмекші сипаттағы иллюстрациялар (фотосуреттер);
- диссертациялық жұмысты (немесе оның бір бөлігін) ғылыми-техникалық кеңесте қарау хаттамасы;
- диссертациялық жұмыстың нәтижелерін енгізу актілері және т. б.

5.10.2 Қосымшалар 6.12-тармаққа сәйкес рәсімделуі тиіс.

6. Диссертацияны рәсімдеу ережелері

6.1 Жалпы талаптар

6.1.1 Диссертацияның мәтіні мен ресімделуі осы Қағидалардың талаптарына сәйкес орындалады. Диссертациялық жұмыс мәтінінің беттері және диссертацияға енгізілген иллюстрациялар мен кестелер А4 форматына сәйкес келуі керек.

6.1.2 Диссертация бір интервалда А4 форматындағы ақ қағаз парағының бір жағында компьютер мен принтердің көмегімен орындалуы керек. Қаріптің түсі қара болуы керек, қаріп Times New Roman, қарапайым, 14 кегль.

Диссертация мәтіні өрістердің келесі өлшемдерін сақтай отырып басылуы керек: оң -10 мм, жоғарғы - 20 мм, сол - 30 мм және төменгі - 20 мм.

Әр түрлі гарнитураның қаріптерін қолдана отырып, белгілі бір терминдерге, формулаларға, Теоремаларға назар аударудың компьютерлік мүмкіндіктерін пайдалануға рұқсат етіледі.

6.1.3 ДК-ден басып шығарылған мәтіннің және иллюстрациялардың, кестелердің, басып шығарулардың ресімделу сапасы олардың нақты көшірілу талабын қанағаттандыруы тиіс.

6.1.4 Диссертацияны орындау кезінде диссертация бойынша кескіннің біркелкі тығыздығын, контрастын және анықтығын сақтау қажет. Диссертацияда анық, анық емес сызықтар, әріптер, сандар мен белгілер болуы керек.

6.1.5 Диссертациядағы тегі, ұйымның атауы, бұйымдардың атауы және басқа да тиісті атаулар түпнұсқа тілінде берілген.

Тиісті атауларды транслитерациялауға және диссертация тіліне аударылған ұйымдардың аттарын түпнұсқа атауын қоса (бірінші рет айтқан кезде) беруге рұқсат етіледі.

6.2 Диссертация құру

6.2.1 Диссертацияның құрылымдық элементтерінің атаулары «Мазмұн», «Нормативтік сілтемелер», «Анықтамалар», «Белгілер мен қысқартулар», «Кіріспе», «Қорытынды», «Пайдаланылған әдебиеттер тізімі», «Қосымша» диссертацияның құрылымдық элементтерінің тақырыптары ретінде қызмет етеді. Құрылымдық элементтер қалың қаріппен белгіленуі керек.

6.2.2 Диссертацияның негізгі бөлігін бөлімдерге, бөлімдерге және тармақтарға бөлу керек. Қажет болған жағдайда тармақтар тармақшаларға бөлінуі мүмкін. Диссертация мәтінін тармақтар мен тармақшаларға бөлу кезінде әрбір тармақта толық ақпарат болуы қажет.

6.2.3 Бөлімдерде, бөлімшелерде тақырыптар болуы керек. Элементтердің, әдетте, тақырыптары жоқ. Тақырыптар бөлімдердің, бөлімдердің мазмұнын нақты және қысқаша көрсетуі керек.

6.2.4 Бөлімдердің, кіші бөлімдер мен тармақтардың тақырыптары абзац шегінісінен бас әріппен бас әріппен, соңында нүктесіз, астын сызбай басып шығарылуы тиіс.

Егер тақырып екі сөйлемнен тұрса, олар нүктемен бөлінеді.

6.3 Диссертация беттерін нөмірлеу

6.3.1 Диссертацияның беттері диссертацияның бүкіл мәтіні бойынша ақырғы нөмірлеуді сақтай отырып, араб цифрларымен нөмірленуі керек. Бет нөмірі парақтың төменгі бөлігінің ортасына нүктесіз қойылады.

6.3.2 Титул парағы беттердің жалпы нөмірленуіне кіреді. Бет нөмірі титулдық параққа қойылмайды.

6.3.3 Жеке парақтарда орналасқан иллюстрациялар мен кестелер диссертация беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді.

А3 парағындағы иллюстрациялар, кестелер бір бет ретінде ескеріледі.

6.4 Бөлімдерді, кіші бөлімдерді, тармақтарды, тармақшаларды нөмірлеу

6.4.1 Диссертацияның бөлімдерінде барлық жұмыс шегінде нүктесіз араб цифрларымен белгіленген және абзац шегінісінен жазылған реттік нөмірлер болуы тиіс. Бөлімшелер әр бөлімнің ішінде нөмірленуі керек. Бөлім нөмірі нүктемен бөлінген бөлім және бөлім нөмірлерінен тұрады. Кіші бөлім нөмірінің соңында нүкте қойылмайды. Бөлімдер, кіші бөлімдер сияқты, бір немесе бірнеше тармақтан тұруы мүмкін.

6.4.2 Егер диссертацияда кіші бөлімдер болмаса, онда ондағы тармақтардың нөмірленуі әр бөлімнің шегінде болуы керек және тармақтың нөмірі бөлімнің және нүктемен бөлінген тармақтың нөмірлерінен тұруы керек. Нүкте нөмірінің соңында нүкте қойылмайды.

Мысал

1 Түрлері және негізгі өлшемдері

1.1

1.2 } Диссертацияның бірінші бөлімінің тармақтарын нөмірлеу

1.3

2 Техникалық талаптар

2.1

2.2 } Диссертацияның екінші бөлімінің тармақтарын нөмірлеу

2.3

Егер диссертацияның бөлімшелері болса, онда тармақтардың нөмірленуі бөлімшелері шегінде болуы керек және тармақтың нөмірі бөлімнің, бөлімшелерінің және тармақтың нүктелермен бөлінген нөмірлерінен тұруы керек, мысалы:

3 Сынақ әдістері

3.1 Аппараттар, материалдар және реактивтер

3.1.1

3.1.2 } Диссертацияның үшінші бөлімнің бірінші бөлімшесінің тармақтарын нөмірлеу

3.1.3

3.2 Сынаққа дайындық

3.2.1

3.2.2 Диссертацияның екінші кіші бөлімінің үшінші бөлімінің тармақтарын нөмірлеу

3.2.3

6.4.3 Егер бөлім бір бөлімшеден тұрса, онда бөлімше нөмірленбейді. Егер бөлімшеден бір тармақтан тұрса, онда тармақ нөмірленбейді.

6.4.4 Егер мәтін тек тармақтарға бөлінсе, онда олар бүкіл диссертациялық жұмыс шегінде реттік нөмірлермен нөмірленеді.

6.4.5 Қажет болған жағдайда тармақтар әрбір тармақтың шегінде реттік нөмірленуі тиіс тармақшаларға бөлінуі мүмкін, мысалы: 4.2.1.1, 4.2.1.2 және т. б.

6.4.6 Тармақтардың немесе тармақшалардың ішінде аударымдар келтірілуі мүмкін.

Әрбір санаманың алдында сызықша немесе қажет болған жағдайда құжаттың мәтінінде санамалардың біріне, кіші әріпке (е, з, й, о, с, б, ы, қоспағанда) сілтеме қою керек, содан кейін жақша қойылады.

Аударымдарды одан әрі нақтылау үшін араб цифрларын қолдану қажет, содан кейін жақша қойылады және жазба мысалда көрсетілгендей абзац шегінісінен жазылады.

Мысалы

а) _____

б) _____

1) _____

2) _____

в) _____

6.4.7 Егер диссертациялық жұмыс екі немесе одан да көп бөліктен тұрса, әр бөліктің өзіндік реттік нөмірі болуы керек. Әр бөліктің нөмірін диссертацияның түрін көрсететін титулдық параққа араб цифрларымен қою керек, мысалы, «2-бөлім».

6.4.8 Диссертацияның әрбір құрылымдық элементі жаңа парақтан (беттен) басталуы керек.

6.4.9 Диссертация беттерін және диссертация құрамына кіретін қосымшаларды нөмірлеу өтпелі болуы тиіс.

6.5 Иллюстрациялар

6.5.1 иллюстрациялар (сызбалар, карталар, графиктер, схемалар, компьютерлік басып шығарулар, диаграммалар, фотосуреттер) диссертация мәтінінде олар алғаш рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

Иллюстрациялар компьютерлік нұсқада, соның ішінде түрлі-түсті болуы мүмкін.

Диссертацияда барлық иллюстрацияларға сілтемелер берілуі керек.

6.5.2 Диссертацияға орналастырылған сызбалар, графиктер, диаграммалар, сызбалар, иллюстрациялар конструкторлық құжаттаманың бірыңғай жүйесінің (КҚБЖ) мемлекеттік стандарттарының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

Компьютерлік басып шығаруды пайдалану арқылы сызбаларды, графиктерді, диаграммаларды, схемаларды орындауға рұқсат етіледі.

6.5.3 Қосымшалардың иллюстрацияларын қоспағанда, иллюстрациялар араб цифрларымен нөмірленуі керек. «Сурет» сөзі және оның атауы жолдың ортасында орналасқан.

6.5.4 Қажет болған жағдайда иллюстрациялардың атауы және түсіндірме деректері болуы мүмкін (сызба астындағы мәтін). «Сурет» сөзі және оның атауы түсіндірме деректерден кейін орналастырылады және келесідей орналастырылады: 1-сурет-құрылғының бөлшектері

6.5.5 Егер сурет бірнеше бетте орналасса, онда суреттің нөмірі мен атауы оның парағы көрсетілген бірінші параққа (параққа) қойылады, келесі беттерде тек сурет пен парақтың нөмірі көрсетіледі. (Мысал: 1-сурет-құрылғы бөлшектері, 1-парақ; 1-сурет, 2-парақ)

6.5.6 Бөлімнің шегінде иллюстрацияларды нөмірлеуге рұқсат етіледі. Бұл жағдайда иллюстрация нөмірі бөлім нөмірінен және нүктемен бөлінген иллюстрацияның реттік нөмірінен тұрады. Мысалы, 1.1-Сурет.

6.5.7 Әр қосымшаның иллюстрациялары араб цифрларымен жеке нөмірлеу арқылы, санның алдында қосымшаның белгісін қосу арқылы белгіленеді. Мысалы, Сурет А. 3.

Иллюстрациялар в қосымшасына сәйкес ресімделеді.

6.5.8 Иллюстрацияларға сілтеме жасау кезінде жазу керек «...2-суретке сәйкес» нөмірлеу кезінде және «...бөлім шегінде нөмірлеу кезінде 1.2» - суретке сәйкес.

6.6 Кестелер

6.6. 1 кестелер көрсеткіштерді салыстырудың жақсы көрінуі мен ыңғайлылығы үшін қолданылады. Кестенің атауы оның мазмұнын көрсетуі керек, дәл, қысқа болуы керек. Кестенің атауын сол жақтағы кестенің үстіне, сызықша арқылы нөмірі бар бір жолға абзац шегініссіз қою керек.

6.6.2 Кесте диссертацияда бірінші рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

6.6.3 диссертацияда барлық кестелерге сілтемелер болуы керек. Сілтеме кезінде оның нөмірін көрсететін «кесте» сөзін жазу керек.

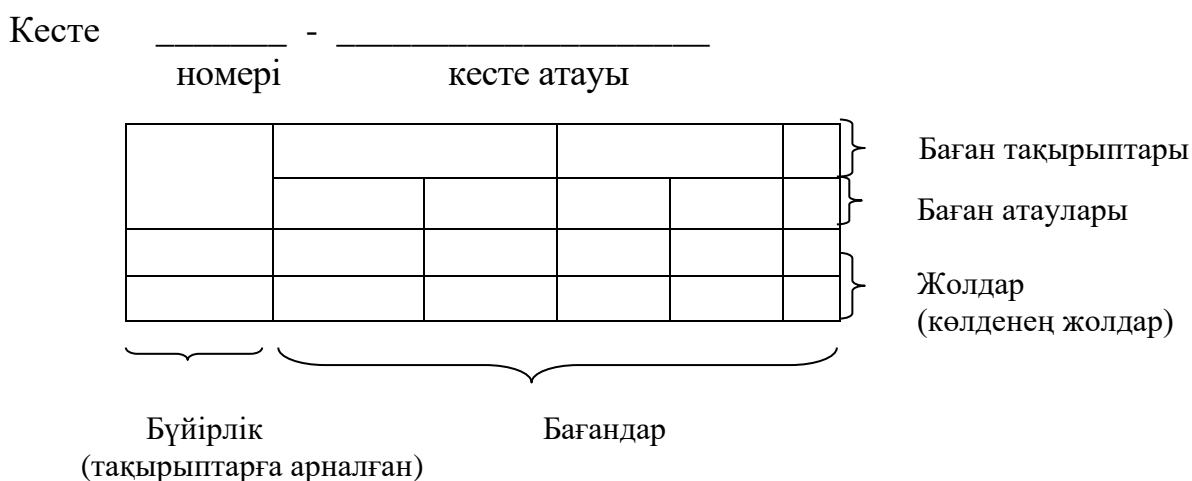
6.6.4 Көптеген жолдары бар кестені басқа параққа (бетке) көшіруге рұқсат етіледі. Кестенің бір бөлігін басқа параққа(бетке) ауыстырған кезде «кесте» сөзі, оның нөмірі мен атауы кестенің бірінші бөлігінің сол жағында бір рет көрсетіледі, ал басқа бөліктердің үстінде сол жақта «кестенің жалғасы» деген сөздер жазылады және кесте нөмірі көрсетіледі, мысалы: «1-кестенің жалғасы». Кестені басқа параққа (бетке) ауыстырған кезде тақырып тек оның бірінші бөлігінің үстіне кедергі келтіреді.

Көптеген графиктері бар кестені бөліктерге бөлуге және бір бөлікті бір беттің астына қоюға рұқсат етіледі. Егер кестенің жолдары мен бағандары парақтың форматынан асып кетсе, онда бірінші жағдайда кестенің әр бөлігінде Бас қайталанады, екінші жағдайда - бүйірлік.

Егер кесте бағанының әр түрлі жолдарында қайталанатын мәтін бір сөзден тұрса, онда оны бірінші жазғаннан кейін тырнақшамен ауыстыруға рұқсат етіледі; егер екі немесе одан да көп сөзден болса, онда бірінші қайталағанда оны «бірдей» сөздермен, содан кейін тырнақшамен ауыстырады. Қайталанатын сандардың, маркалардың, белгілердің, математикалық және химиялық белгілердің орнына тырнақшаларды қоюға жол берілмейді. Егер кестенің кез-келген жолындағы сандық немесе басқа деректер келтірілмесе, онда сызықша қойылады.

«№» Бағаны тәртіппен, қажет болған жағдайда келтіріледі, қалған жағдайларда-жоқ.

6.6.5 Сандық материал, әдетте, кесте түрінде жасалады. Кесте дизайнының мысалы 1-суретте келтірілген.

Сурет 1

6.6.6 Кестелер, қолданбалы кестелерді қоспағанда, араб цифрларымен толық нөмірлеу арқылы нөмірленуі керек.

Кестелерді бөлім шегінде нөмірлеуге рұқсат етіледі. Бұл жағдайда кесте нөмірі бөлім нөмірінен және нүктемен бөлінген кестенің реттік нөмірінен тұрады.

Әр қосымшаның кестелері араб цифрларымен бөлек нөмірлеу арқылы белгіленеді, егер ол В қосымшасында көрсетілсе, мысалы, «В кестесі 1» сияқты қосымшаның белгіленуіне дейін қосылады.

6.6.7 Кестенің бағандары мен жолдарының тақырыптары бас әріппен жекеше жазылуы керек, ал графиктің субтитрлері кіші әріппен жазылуы керек, егер олар тақырыппен бір сөйлем құраса, немесе егер олар тәуелсіз мәнге ие болса, бас әріппен жазылуы керек. Кестелердің тақырыптары мен субтитрлерінің соңында нүктелер қойылмайды.

6.6.8 Сол, оң және төменгі кестелер сызықтармен шектеледі. Кестедегі кәріп өлшемін мәтінге қарағанда кішірек қолдануға рұқсат етіледі.

Бүйірлік жолақ пен бағанның тақырыптары мен тақырыпшаларын қиғаш сызықтармен бөлуге жол берілмейді.

Кестенің жолдарын ажырататын көлденең және тік сызықтарды, егер олардың болмауы кестені пайдалануды қиындатпаса, жүргізуге жол берілмейді.

Графиктің тақырыптары кесте жолдарына параллель жазылады. Қажет болған жағдайда баған тақырыптарының перпендикуляр орналасуына жол беріледі.

Кестенің басын кестенің қалған бөлігінен сызықпен бөлу керек.

Диссертациядағы кестелерді жобалау мысалы Г қосымшасында келтірілген.

6.7 Ескертпелер

6.7.1 «Ескерту» сөзі абзацтан бас әріппен басылып, асты сызылмауы керек.

6.7.2 Мәтіннің, кестелердің немесе графикалық материалдың мазмұнына түсініктемелер немесе анықтамалық деректер қажет болса, ескертулер диссертацияға енгізіледі.

Ескертпелерде талаптар болмауы керек.

6.7.3 Ескертпелер мәтіннен, графикалық материалдан кейін немесе осы ескертпелер қатысты кестеде дереу орналастырылуы керек, егер бір ғана ескерту болса, онда «Ескерту» сөзінен кейін сызықша қойылады және ескертпе бас әріптермен басылады. Бір жазба нөмірленбейді. Бірнеше ескертпелер араб цифрларымен нүктесіз ретімен нөмірленеді. Кесте жазбасы кестенің соңына кестенің соңын көрсететін жолдың үстінде орналастырылады.

Мысалы

Ескертпе - Жазбаларды басып шығармаңыз.

Бірнеше ескертпелер араб цифрларымен ретімен нөмірленеді.

Мысалы

Ескертпелер

1 Жоларалық жазулар басып шығарылмайды;

2 Құжаттар нотариалды куәландырылған;

3 Ұйым басшысы бекіткен,

6.7.4 Егер диссертацияда қосымша түсініктеме қажет болса, ескертпе сілтеме ретінде пішімделуі мүмкін. Ескерту белгісі түсіндірме берілген сөзден, саннан, таңбадан, сөйлемнен кейін бірден қойылады. Ескерту белгісі жақшамен араб цифрларымен үстіңгі жазумен орындалады. Сандардың орнына «*» жұлдызшаларын қолдануға рұқсат етіледі.

Ескерту мәтіннен солға қарай қысқа көлденең сызықпен бөлінген абзац шегінісімен парақтың соңында орналастырылады. Кестеге сілтеме кестенің соңына кестенің соңын көрсететін жолдың үстінде орналастырылады.

6.8 Формулалар мен теңдеулер

6.8.1 Формулалар мен теңдеулерді мәтіннен бөлек жолда бөлу керек. Әрбір формуланың немесе теңдеудің үстінде және астында кем дегенде бір бос жол қалдырылуы керек. Егер теңдеу бір сызыққа сәйкес келмесе, оны теңдік белгісінен (=) кейін немесе қосу (+), минус (-), көбейту (x), бөлу (:) немесе басқа математикалық белгілерден кейін жылжыту керек, белгісімен келесі жолдың басында қайталанатын. Формуланы көбейту амалын білдіретін белгіге ауыстырған кезде «x» белгісін қолданыңыз.

6.8.2 Таңбалар мен сандық коэффициенттердің мағыналарының түсіндірмесі формулада берілген реттілікпен формуланың астында тікелей берілуі керек.

6.6.1 Диссертациялық жұмыстағы формулалар бүкіл диссертация бойынша дәйекті түрде араб цифрларымен жақшаның ішінде жолдың шеткі оң жағында нөмірленуі керек.

Мысалы

$$A=a:b, \quad (1)$$

$$B=c:e. \quad (2)$$

(1) - бір формуланы білдіреді

6.8.4 Қосымшаларда орналастырылған формулалар әр қосымшаның шегінде араб цифрларымен жеке нөмірленуі керек, әр цифрдың алдына қосымшаның белгілері қосылады, мысалы, формула (в. 1).

6.8.5 Мәтіндегі формулалардың реттік нөмірлеріне сілтемелер жақшада беріледі. Мысал - . формулада (1).

6.8.6 Бөлім шегінде формулаларды нөмірлеуге жол беріледі. Бұл жағдайда формула нөмірі бөлім нөмірінен және (3.1) сияқты нүктемен бөлінген формуланың реттік нөмірінен тұрады.

6.8.7 Диссертациядағы математикалық теңдеулерді ұсыну тәртібі формулалармен бірдей.

6.9 Сілтемелер

6.9.1 Диссертациядағы сілтемелер заңсыз қарыз алу фактілерін болдырмау үшін міндетті болып табылады.

6.9.2 Дереккөзге тұтастай сілтеме жасау керек, бұл ретте дереккөздің толық библиографиялық деректері пайдаланылған дереккөздер тізімі түрінде ұсынылуы тиіс.

6.9.4 Пайдаланылған дереккөздерге сілтемелер төртбұрышты жақшада берілуі керек. Сілтемелерді нөмірлеу диссертацияның бөлімдерге бөлінуіне қарамастан, диссертация мәтініндегі сілтемелерді келтіру тәртібімен араб цифрларымен жүргізіледі. Осы тәртіпте пайдаланылған дереккөздердің тізімі жасалады.

6.9.5 Бір дереккөзге бірнеше рет сілтеме жасағанда, төртбұрышты жақшада бірдей реттік нөмір болады. Бұл ретте көздің реттік нөмірінен басқа,

көздің бетін қоюға жол беріледі. Қажет болмаған жағдайда немесе электрондық дереккөзге сілтеме жасаған кезде бетті қоюдың қажеті жоқ.

6.9.6 Жеке басылымдарға сілтеме міндетті болып табылады.

6.9.10 Интернет көздеріне сілтемелер, кез келген электрондық ресурстар міндетті болып табылады.

6.10 Анықтамалар, белгілер және қысқартулар

Анықтамалардың, белгілеулердің және қысқартулардың тізбесі бағанда орналасуы тиіс. Сол жақта аббревиатуралар, шартты белгілер, символдар, физикалық шамалар мен терминдер, оң жақта - олардың толық декодталуы.

6.11 Қосымшалар

6.11.1 Қосымшалар диссертацияның жалғасы ретінде оның келесі беттерінде ресімделеді.

6.11.2 Диссертация мәтінінде барлық өтінімдерге сілтемелер берілуі керек. Қосымшалар диссертация мәтінінде оларға сілтемелер ретімен орналастырылған.

6.11.3 Әрбір өтінім «Қосымша» деген сөзбен және беттің ортасында жоғарғы жағында оның атауы көрсетілген жаңа беттен басталуы керек.

Өтініштің тақырыбы болуы керек, ол мәтінге қатысты симметриялы түрде бас әріппен бөлек жолға жазылады.

6.11.4 Өтініштер Ё, З, И, О, Ч, ь, ы, Ъ әріптерін қоспағанда, А-дан басталатын орыс алфавитінің бас әріптерімен белгіленеді. «Қолданба» сөзінен кейін оның ретін көрсететін әріп қойылады.

І, О әріптерін қоспағанда, латын әліпбиінің әріптерін пайдалана отырып, қосымшаларды белгілеуге рұқсат етіледі.

Орыс және латын әліпбиінің әріптері толық пайдаланылған жағдайда қосымшаларды араб цифрларымен белгілеуге жол беріледі.

Егер құжаттың бір қосымшасы болса, ол «А қосымшасы» деп белгіленеді.

6.11.5 Әрбір өтінімнің мәтіні қажет болған жағдайда әрбір өтінімнің ішінде нөмірленетін бөлімдерге, тармақшаларға, параграфтарға, тармақшаларға бөлінуі мүмкін. Нөмірдің алдында осы өтінімнің белгіленуі көрсетіледі.

6.11.6 Қосымшалар диссертацияның қалған бөлігімен парақтардың толық нөмірленуімен ортақ болуы керек.

ҚОСЫМША А

Диссертацияның титулдық беті

диссертация орындалған ұйымның атауыУДК
МРНТИ

Қолжазба құқығында

ТЕГІ, АТЫ, ӘКЕСІНІҢ АТЫ
Диссертация атауыМамандықтың шифры және атауы
(Қазақстан Республикасының жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім
мамандықтарының жіктеуішіне сәйкес берілген)Философия ғылымдарының докторы
(PhD), бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін алуға арналған диссертацияҒылыми кеңесшілер
Аты-жөні, ғылыми дәрежесі,
ғылыми атағыҚазақстан Республикасы
қала, жыл

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Дайындық бағытының атауы	Пайдаланылған әдебиеттер тізімін безендіру стилі	Дизайн бойынша ұсыныстар (кейбір мысалдар)
8D042 Құқық	APA 7th edition	Автоматты шешімдер: https://www.scribbr.com/ https://www.grammarly.com/citations/apa https://www.zotero.org/ https://endnote.com/
8D041 Бизнес және басқару	МЕМСТ Р 7.0.5-2008	Автоматты шешімдер:: http://www.art-jump.ru/#/ http://newbibliography.ru/ https://mybibliography.ru/
8D061 Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	МЕМСТ Р 7.0.5-2008	Автоматты шешімдер:: http://www.art-jump.ru/#/ http://newbibliography.ru/ https://mybibliography.ru/
8D023 Тілдер мен әдебиет	МЕМСТ Р 7.0.5-2008	Автоматты шешімдер:: http://www.art-jump.ru/#/ http://newbibliography.ru/ https://mybibliography.ru/
8D011 Педагогика және психология	МЕМСТ Р 7.0.5-2008	Автоматты шешімдер:: http://www.art-jump.ru/#/ http://newbibliography.ru/ https://mybibliography.ru/
8D016 Гуманитарлық пәндер бойынша педагогтарды даярлау	МЕМСТ Р 7.0.5-2008	Автоматты шешімдер:: http://www.art-jump.ru/#/ http://newbibliography.ru/ https://mybibliography.ru/

Дереккөздердің библиографиялық деректері ұсынылған бағдарламаларды қолданған кезде автоматты түрде қалыптасады.

Безендіру мысалдары APA 7th edition	Безендіру мысалдары МЕМСТ Р 7.0.5-2008
Simionescu, M., & Raišienė, A. G. (2021). A bridge between sentiment indicators: What does Google Trends tell us about COVID-19 pandemic and employment expectations in the EU new member states?	Колтухова И.М. Классика и современная литература: почитаем и подумаем вместе: учебно-методическое пособие / И.М. Колтухова. – Симферополь: Ариал, 2017. – 151 б.

Technological Forecasting and Social Change, 173, 121170.

<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.121170>

Писаревский, А. Е. (2004).

Юридическая герменевтика: Социально-философская методология интерпретации и толкования правовых норм [Автореферат диссертации на соискание степени кандидата философских наук, Краснодарская академия МВД]. Доступно на:

<https://www.dissercat.com/content/yuridicheskaya-germenevtika-sotsialno-filosofskaya-metodologiya-interpretatsii-i-tolkovaniya/read>

(Дата обращения: 12.02.2024 г.)

Статистика информационно-коммуникационных технологий. (2023 г., Март 30). Сайт Бюро Национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан. Доступно на:

<https://old.stat.gov.kz/official/industry/29/statistic/7> (Дата обращения: 12.02.2024 г.)

Becker, G. S. (1964, January 1). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education, First Edition*. NBER. Retrieved February 12, 2024, from <https://www.nber.org/books-and-chapters/human-capital-theoretical-and-empirical-analysis-special-reference-education-first-edition>

Гилева, Н.В. (2021, август). «*Правовое регулирование дистанционной работы в РК*» [Video]. YouTube. Доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=ArcpGJxnQJY> (Дата обращения: 12.02.2024 г.)

Tavares, A. I. (2017). Telework and health effects review. *International Journal of Healthcare*, 3(2), pp.30-36.

Хасенов, М.Х., Нургалиева, Е.Н. (2015). Правовые вопросы либерализации трудовых отношений в Республике Казахстан. *Вестник Института законодательства Республики Казахстан*. № 2 (38), 56-64. Доступно на chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.zqai.kz/sites/default/files/vestnik_v_tirazh_no238-2015pdf.pdf (Дата обращения: 12.02.2024 г.)

Трудовой кодекс Республики Казахстан от 23 ноября 2015 года № 414-V.

Бухгалтерский учет: учебник для вузов / под ред. П.С. Безруких. – Москва: Бухгалтерский учет, 2003. – 718 б.

Основы экономической теории. Политэкономия / Л.А. Воронцова, А.Д. Голижбин, О.А. Груздева [и др.]; под ред. Д.Д. Москвина. – Москва: Едиториал УРСС, 2003. – 527 б.

Данилов Ю. Новая роль фондового рынка в России / Ю. Данилов. // Вопросы экономики. – 2003. – №7. – Б. 44-56.

Иванов А.И. Влияние систем удобрения на основе сапропеля на питательный режим дерново-подзолистых почв / А.И. Иванов, Д. А. Моисеев, Т.Г. Зуева // Гумус и почвообразование: сборник научных трудов / Санкт-Петербургский государственный аграрный университет. – Санкт-Петербург, 2002. – С. 64-66.

Правительство Российской Федерации: [официальный сайт]. – Москва. – Обновляется в течение суток. – URL: <http://government.ru> (дата обращения: 19.02.2018).

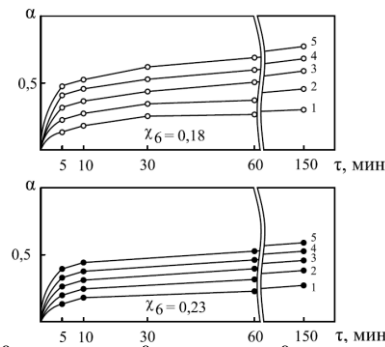
Репьев А.П. Язык рекламы / А.П. Репьев // Состав.ру [сайт]. – 2020. - URL: <https://www.sostav.ru/articles/2002/04/24/rec240402/> (дата обращения: 15.02.2020)

Барсуков Н.П. Цитология, гистология, эмбриология: учебное пособие / Н.П. Барсуков. – Санкт-Петербург: Лань, 2019. – 248 с. – Текст: электронный // Электронно-библиотечная система «Лань»: [сайт]. – URL: <https://e.lanbook.com/book/113918> (дата обращения: 16.07.2019).

Информационная Система ПАРАГРАФ.
Доступно на:
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38910832 (Дата обращения: 12.02.2024 г.)

ҚОСЫМША В

Сурет дизайнының мысалы

1 - 600⁰С; 2 - 650⁰С; 2 - 700⁰С; 3 - 700⁰С; 4 - 750⁰С; 5 - 800⁰С.

Сурет 1 – Темір фосфидінің температурадағы содамен әрекеттесу кинетикасы

ҚОСЫМША Г

Кесте құрастыру мысалы

Кесте 1 – Лейкоциттік формуланың жеке жасушаларының КСП таралуы

Жасуша түрлері	Контроль		ЛСП, 7 күн	
	Қыс	Жаз	Қыс	Жаз
Нейтрофилы	0,93	0,87	0,91	1,09
Эозинофилы	1,30	2,46	0,75	1,46
Моноциты	1,07	1,54	0,79	1,14
Лимфоциты	1,01	1,03	1,04	0,93

